



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง เนื่องจากเป็นที่รวมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากมาย นับเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งพณิชยกรรมและแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ชายฝั่งทะเล ก็เป็นบริเวณที่มีความซับซ้อนและความละเอียดอ่อนของระบบนิเวศน์ ซึ่งอาจจะถูกทำลายได้ง่าย ทั้งโดยภัยธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลทางธรรมชาติในที่สุด ชายฝั่งทะเล นอกจากจะเป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นแหล่งรองรับของเสียจากเขตเมือง อาทิ เช่น อาคารบ้านเรือน โรงแรม บังกะโลตามชายชายหาดต่าง ๆ โรงงานอุตสาหกรรม

พื้นที่ดินชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งในปัจจุบันยังมีได้นำมาใช้ประโยชน์ทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ ประกอบกับพื้นที่ดินชายทะเลดังกล่าวมีปัญหาและข้อจำกัดทางด้านกายภาพ เช่น สภาพของดินเป็นกรด ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและทำนา เป็นต้น รวมทั้งข้อขัดแย้งในการใช้ที่ดินด้านต่าง ๆ เช่น การทำนาเกลือ ขัดแย้งกับการทำนาข้าว การตัดทำลายป่าไม้ชายทะเลขัดแย้งกับการระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเล เป็นต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ดินชายทะเลให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และสอดคล้องกับสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมและที่สำคัญก็คือ พื้นที่ดินชายทะเลเป็นเขตเปลี่ยนจากระบบนิเวศน์บกเป็นนิเวศน์ทะเล และมีผลกระทบซึ่งกันและกันโดยตรง จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการใช้พื้นที่ชายทะเล โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านนิเวศน์ดังกล่าวด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะสภาพทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเขตพื้นที่ดินชายฝั่งทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ป่าชายเลน
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของการตั้งถิ่นฐานชายฝั่งทะเลกับระบบนิเวศน์ป่าชายเลน
3. ศึกษาแนวโน้มและศักยภาพในการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ดินชายทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 ขอบเขตการศึกษา

เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ทำการศึกษาวัดนี้ มีแนวเขตดังต่อไปนี้ (แผนที่ 1)

ทิศเหนือ จดเขตแดนอำเภอเกาะแม จังหวัดชุมพร และอ่าวไทย

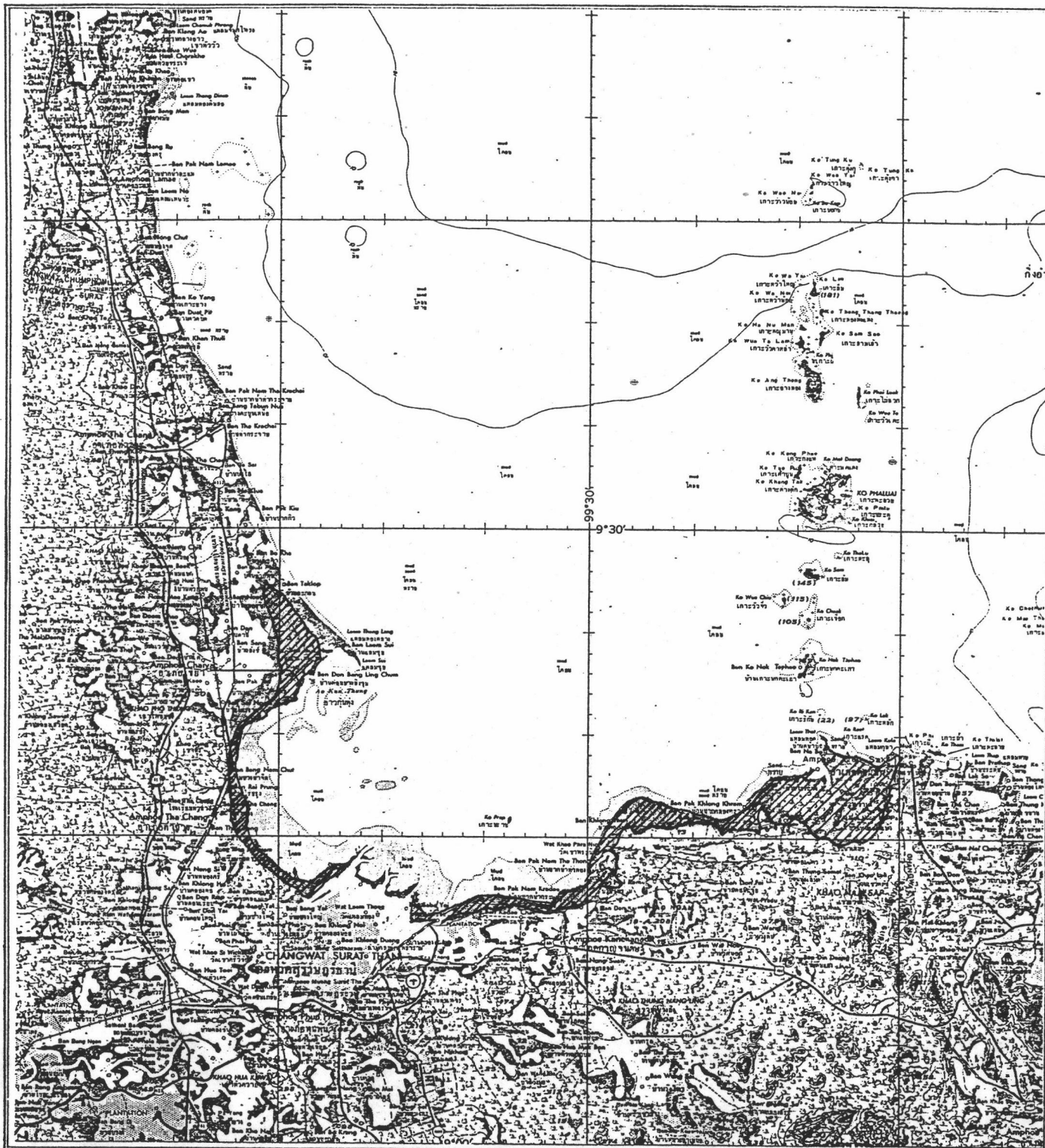
ทิศตะวันตก จดแนวถนนทางหลวงหมายเลข 41 ที่ตัดผ่านอำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง และอำเภอพุนพิน

ทิศตะวันออก จดอ่าวไทย และอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ จดแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 จากอำเภอพุนพินผ่านอำเภอเมือง กาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก

พื้นที่ชายทะเลดังกล่าว ครอบคลุมเขตบริหารของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ อำเภอท่าชนะ, อำเภอไชยา, อำเภอท่าฉาง, อำเภอพุนพิน, อำเภอเมือง, อำเภอกาญจนดิษฐ์, อำเภอดอนสัก

อนึ่งวิทยานิพนธ์นี้จะศึกษาถึงปัญหาพื้นที่ป่าชายเลนโดยเฉพาะป่าชายเลนบริเวณอ่าวบ้านดอน ตั้งแต่แหลมชุย อ.ไชยา จนถึงแหลมทวด อำเภอดอนสัก และบริเวณป่าชายเลนอำเภอท่าฉาง อ.พุนพิน อ. กาญจนดิษฐ์ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ศึกษา



แสดง : ขอบเขตพื้นที่ศึกษา



เขตพื้นที่ป่าชายเลน



0 20 40 80 120

แผนที่ที่ 1.1

การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.4 วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งประเภทของข้อมูลทั้งหมดมีดังนี้

1. ข้อมูลด้านสภาพกายภาพ
2. ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
4. ข้อมูลด้านสังคมและโครงสร้างพื้นฐาน
5. ข้อมูลประกอบอื่น ๆ ตลอดจนข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์

1. ศึกษาเขตพื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่พัฒนา ตลอดจนหลักการในการกำหนดพื้นที่ดังกล่าว
2. ศึกษารูปแบบการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตและสภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดแนวทางการใช้พื้นที่ดินชายฝั่งทะเล ทั้ง 3 ประเภทข้างต้น
3. ศึกษานิเวศน์ป่าชายเลน ผลกระทบจากการตัดป่าชายเลน ทานากุ้ง

3. ขั้นการร่างแนวทางการพัฒนาพื้นที่ดินชายทะเล

การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ดินชายทะเลนั้น จะมุ่งชี้ประเด็นที่สำคัญและควรแก้การแก้ไขปัญหา ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสังคม เพื่อเสนอแนะรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งทะเล

1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล

1. ข้อมูลสถิติ เอกสารจากหน่วยราชการและสถาบันต่าง ๆ เช่น ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ ศาลากลางจังหวัด

สุราษฎร์ธานี สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักผังเมือง เป็นต้น

2. แผนที่ จากกรมแผนที่ทหาร กรมทางหลวง สำนักผังเมือง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
3. ข้อมูลจากการสำรวจด้านกายภาพ และจากการสัมภาษณ์ในสนามเขตพื้นที่ศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะและสภาพทั่วไปตลอดจนแนวทางการพัฒนาพื้นที่ดินชายทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ดินชายทะเลและการอนุรักษ์ป่าชายเลน จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดินชายทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการวางแผนควบคุม และปฏิบัติการต่าง ๆ
4. เพื่อกระตุ้นให้หน่วยราชการและประชาชนเห็นความสำคัญของการประโยชน์จากพื้นที่ดินชายทะเลทั่ว ๆ ไปจากกรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี